

VALDEMAR EIBERG 1892-1965

Valdemar Eiberg 1923 og 1962

Kapitel 1: Familieoprindelse

Nærmeste familie og andre slægtsforhold.

Ensformig og uoverskuelig læsning; oplysningerne bragt i et forsøg på at redegøre for Eibergs henvisninger til inspiration fra amerikansk familiegren.

Waldemar Sophus Gerlach Eiberg (VE) er født den 23. august 1892 i Kolding. Fornavn oprindeligt stavet med W og ikke V - som dog senere benyttes.

Døbt den 6. november 1892 i Sct. Matthæus Kirke, København.

Død den 14. juli 1965 på Sct. Josephs Hospital, København. Begravet 19. juli 1965 på Solbjerg Kirkegård, Frederiksberg.

Hans bopæl var i 1921 Emilievej 3, Frederiksberg (1927 omdøbt til J. M. Thielesvej). I 1965 Grundtvigsvej 14, Frederiksberg.

Uddannet slagter 1914. Fra 1918 musiker, leder af jazz- og danseorkestre.

Valdemar Eibergs søskende var

Emil Godtfred Gerlach Eiberg født den 8. november 1894

Eli Heinrich Gerlach Eiberg født den 21. januar 1905 og

Else Karoline Gerlach Eiberg født den 19. oktober 1908

... en af disse to brødre har været på besøg hos familien i USA og er blevet uvenner med dem (se senere).

Valdemar Eiberg blev gift den 25. april 1913 i Jesus Kirken, Valby, med Karla Viola Matilde Madsen, født Petersen, som døde januar/februar 1962 på Frederiksberg Hospital og blev begravet på Solbjerg Kirkegård. Kælenavn "Jonna", kaldenavn Viola. Musiker, senere husmor.

De havde ét barn, sønnen Heine Waldemar Gerlach Eiberg, født den 25. september 1912. Død maj, 2000. Han var pianist og spillede bl.a. på "Hotel Svendborg" fra 1970-80.

-o0o-

VEs far var Laurits Gerlach Eiberg, født den 17. marts 1864. Hans mor var Sophie Christiane Veiler (af Stockholmsk slægt), født den 20. juni 1863.

VEs bedstefar var Peter Hansen Gerlach Eiberg, født den 16. december 1821. Hans bedstemor var Else Christiansdatter, født den 24. juli 1825.

De mulige og hidtil opsporede forbindelser til amerikansk familie ved navn Petersen/Petterson/Peterson er følgende (stadig udokumenterede):

Bedstefaderen havde en broder Jørgen Hansen Eiberg, født den 17. maj 1825. Denne broder var gift med Kirstine Christiansen, født den 26. september 1821. De får blandt andre børn to sønner:

Emil Gjerlach Eiberg, født den 10. april 1859. Emigreret den 23. november 1887 (som slagter) til New York.

Johan Christian Eiberg, født den 3. juni 1864. Emigreret 16. maj 1888 (som slagter) til New York.

Hvorvidt disse 2 sønner har haft forbindelse til familie-grenen i Chicago vides ikke. New York som destination siger i sig selv ingenting, da alle udlændinge af administrative årsager skulle den vej.

Blandt flere af faderens søskende var to brødre:

Johan Christian Gerlach Eiberg (en onkel til VE på fædrene side), der får en datter Astrid Eiberg født den 19. juli 1891 (altså en kusine til VE), som bliver gift med en Viggo Petersen. De kan være emigreret til USA.

Valdemar Emil Eiberg (en onkel til VE på fædrene side), der bliver gift med Kirstine Andrea Engeline Petersen født den 23. februar 1867 fra Sverige. Hun kan have haft en broder ved navn Petersen (eller endnu mere sandsynligt: Petterson, da familien jo er fra Sverige), som kan være emigreret til USA og blevet til Peterson.

I første tilfælde er det datomæssigt nok lidt for sent, da Astrid Eiberg næppe vil have haft voksne børn/"fætre" i 1923. Der vil også være tale om et slægtskab, hvor VE relaterer til en kusines søn (altså ikke en rigtig fætter).

I andet tilfælde er der tale om en tantes brodersøn, altså heller ikke en rigtig slægtsfætter (men vel nok, hvad man alligevel vil opfatte som fætre rent aldersmæssigt set). Såfremt KAEPs broder+kone er emigreret, kan det være sket omkring 1890-95, og så lyder det særdeles sandsynligt, at broderen har nået at blive temmelig velsitueret i slagterbranchen og at de har haft voksne børn omkring 1923, der er nået frem til at være rutinerede band-musikere. Men i så tilfælde har VE aldrig selv mødt dem, men kan kun have fået kontakt med dem via sin onkel+tante (Valdemar Emil Eiberg og Kirstine Andrea Engeline Petersen).

En tante (navn ukendt - men omtalt som professorinde med musikkonservatorium) i Omaha/Nebraska er ikke sporet (Børgesen/Borgesen/Bergeson grenen slog sig mest ned helt ude i Utah, som ligger langt mere vestpå).

Kapitel 2: 1898-1922

(Det efterfølgende - med almindelig skrift - er citeret fra Valdemar Eibergs egne bandede udtalelser og visse skriftlige interviews. Andre bidrag er anført i kursiv).

Musikalsk inspiration; erhvervsuddannelse; "Café Østerbro"; "Café Sct. Pauli" og "Café Danas Have".

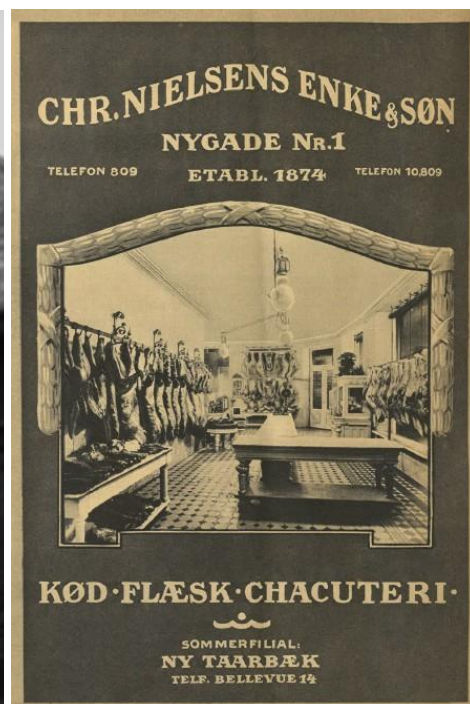
Redegørelser for Eibergs tidlige engagementer er desværre kompliceret læsestof, hvorfor tålmodighed må mobiliseres. En ekstra hurdle er, at Eibergs egne oplysninger af og til også er modstridende.

Alle tror, at jeg er københavner, men jeg er fra Kolding. Ja, ja - jysk blod i årerne! Min mormor er født i Stockholm, min mor var halvt svensk, halv jyde.

Jeg spillede mundharmonika som 12-årig (*1). Så skulle det have været violinen, men det blev aldrig til noget - jeg ønskede mig altid at spille klarinet, den romantiske trætone tog mit hjerte. Den inspiration fik jeg fra en tante i Omaha (*1), på min fars side, der var professorinde og havde et musikkonservatorium. Men klarinetten kommer først ind i billedet efter at jeg havde fået saxofonen.

Min første lærer var Gunnar og Siegfred Johansens far, Lars Johansen (*koncertmester ved "Dagmarteatret"*). Han lærte mig at læse noder og spille mandolin. Det var det første instrument, jeg kunne spille på (*1a).

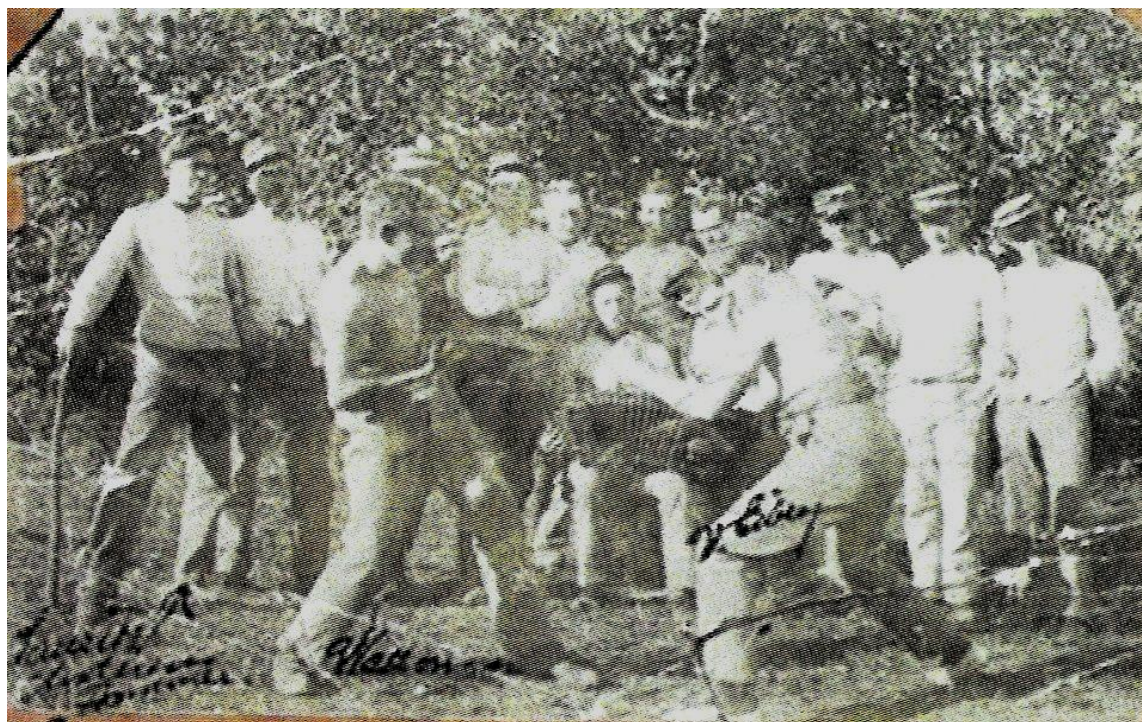
Jeg stod som 12-14-årig dreng udenfor og hørte, at de spillede klaver og trommer inde på restauranterne - ja ja, allerede før 1910, og danske musikere. De spillede marcher, valse, polkaer. Så kom de amerikanske og engelske kompositioner på noder lidt efter lidt. Medens jeg var slagtersvend, var der særlig en pianist nede i "Café Sjælland", Johannes Lund - han var fremme med ragtime, skal jeg love for. Han omarrangerede alle de gamle melodier, klassikerne, "Alexanders Ragtime Band" - ja, det spillede han allerede dengang (*2).

Jeg har været mange år på Kvægtorvet som eksportslagter hos "Berliner-Nielsen". Jeg gjorde svendestykke inden første verdenskrig (udbrud 1914) hos Hofslagter Christian Nielsen i Nygade, udlært pølsemaker og tarmrenser, hele faget med svendebrev. Men jeg pillede stadig ved instrumenterne - musikken var mit et og alt, og navnlig interesserede jeg mig for alt nyt, der kom frem indenfor musikkens område (*2a).

LBR: Slagterifirmaet, hvor Eiberg var ansat, var ejet af Kgl. Hofleverandør Chr. Nielsen. Selve udsalget lå i Nygade 1 (Strøget), og privatboligen lå ovenpå forretningen. Chr. Nielsen var far til Helge Nielsen, der spillede Eb-alt, og fra sidst i 1922 ledede "Copenhagen Ramblers" med bl.a. Leo Mathisen, piano. Helge Nielsen var således FORUD for Eiberg, hvad angik saxofon-anskaffelse, og uanset datidens træge informationsstrøm må der på en eller anden vis have været en uundgåelig gensidig inspiration mellem de to jazzaspiranter angående den ny musikform.

Nygade løber, i retning mod Rådhuspladsen, efter Nytorv, over i Frederiksberggade, hvor August Muchardts "Centralcaféen" lå i husnummer 24/st., - der har ikke været langt mellem 'brændpunkterne'.

Eiberg i nævekamp 1914 (t.h.) ved Sikringsstyrken i Virum, hvor han aftjente værnepligt. Der accentueres og akkompagneres oven i købet med harmonikamusik à la stumfilm for at opildne kombattanterne. Årstallet viser, at Eiberg har valgt at aftjene sin værnepligt umiddelbart efter at have fået svendebrev.

Kai Ewans: Det var egentlig min onkel (LBR: ej familierelateret person), der fra begyndelsen var skyld i, at jeg rigtig begyndte at interessere mig for jazz. Han sejlede nemlig i årene 1916-19 på

Amerika-bådene og bragte efter hver rejse en mængde amerikanske plader hjem til mig. Først var det de den gang så populære ragtime plader: "Temptation Rag", "Maple Leaf Rag", "Russian Rag" (*4) - og hvad de ellers hed. De var indspillet med trompet, violin, piano og banjo. Det sidste instrument kendte man i de tider slet ikke herhjemme.

I sommeren 1917 hjembragte min onkel nogle plader, som vi - det var mine fætre Valdemar Eiberg og Peter Rasmussen og jeg - slet ikke kunne forstå. De var indspillede med instrumenter, som vi aldrig havde hørt før, og vi rystede på hovederne og gættede på, hvad det dog kunne være. Vi vidste jo ikke, at det var saxofoner og klarinetter, hvorpå der blev spillet med vibrato og store glissader (sic). Vi mistog klarinetterne for at være en slags kinesiske enstrengede violiner, som musikerne sad og kurede op og ned ad med pegefingrene.

Det må tages i betragtning, at man herhjemme dengang slet ikke kendte vibrato på blæseinstrumenter, og derfor var det, at disse plader lød så fremmedartede for os. Men der var noget over musikken, der stemte overens med en indre følelse, vi havde - noget, der fik os til at spidse ører og i høj grad vakte vor interesse.

Det er vist ikke galt at sige, at vi følte, at her var noget nyt, som netop havde bud til os, fordi vi alligevel på bunden kunne forstå det. Vi studerede alle tre disse plader, var sammen næsten dag og nat og forsøgte at tilegne os disse nye rytmer og spillemåder.

Jeg var jo kun en dreng den gang, og vi tre fætre havde dannet et lille mandolin- og guitarorkester.

Ja, jeg hørte plader sammen med Kai Ewans og Peter Rasmussen, tjaa . . . vistnok også Original Dixieland Jazz Band (Eiberg er i tvivl) og . . . (nynner "Alexanders Ragtime Band") (*5). Ja, det var den slags, vi studerede. Men så kom jo Paul Whiteman med mange, mange nye . . . sikken nogle klange. Sikken en masse plader (*6).

Man brugte dengang janitshar mange steder. Klaver og janitshar, på det tidspunkt - i Jernbanegade, i Gothersgade osv. - og banjo, mandolinbanjo, ikke den langhalsede. Andet var der ikke på restauranterne.

LBR: I 1918 dannede Eiberg "den første danske mandolin-trio" bestående af ham selv på mandolinbanjo, hans kone 'Jonna' på guitar og Carl Bigum på mandolinbanjo.

Valdemar Eiberg, Jonna Eiberg og Carl Bigum i 1918 med "første Danske Mandolin Trio".
Fru Eiberg sidder med en dobbelthalsset guitar. 'Jonna' var et kælenavn, idet døbenavnene var
Karla Viola Matilde, og hun blev af Eiberg selv omtalt som Viola.

Kai Ewans: *Til at begynde med rummede trio'en endnu et medlem, barbersvend Sofus Larsen, på mandolin. Da han holdt op, købte min far hans mandolin for 5 kroner og forærede den til mig (formentlig Sofus Vilhelm Larsen, Mølle Allé 4st., Valby. Født 04.12.1892). Min far blev inspektør på Carlsberg, og der var derfor megen selskabelighed hjemme – ved disse anledninger var det altid Valdemar Eibergs Trio, der skulle spille.*

*I 1918 fik jeg af 'min onkel' forærende en original fem-strengt banjo, en af de såkaldte plektrum-banjoer. Jeg tør nok sige, at den vakte megen opsigt blandt de musikinteresserede. Længe varede det heller ikke, før mine to fætre også fik fat på et par banjoer. Men de var korthalsede, de såkaldte mandolinbanjoer, som vi populært kaldte "dørklokkebanjoer" (*3), og vi begyndte for alvor at lave "Jas Jas". Hver af os havde et lille bækkens på foden, en triangel på nodestativet og en nattergale-fløjte i lommen.*

Valdemar Eiberg, 'Jonna' Eiberg og Carl Bigum ca. 1920.
Fru Eibergs guitar ses på Eibergs orkesterbilleder adskillige år frem i tiden, f.eks. Hornbæk 1930.

Vi stormede jo til, når der var noget nyt. Den første, der var her, var Luvaun i Scala Revyen, det var fuldstændig nyt. Hawaii-guitaren er min store kærlighed. Den begyndte jeg at spille på i 1919. Jeg lærte kunsten af Mr. Luvaun, som var her med et Hawaii-orkester og spillede i Scala. Og jeg sad og studerede grammofonplader i Frederiksberggade, hvor der dengang var en grammofon-automat, man kunne putte en 10-øre i og så lytte til øjeblikkets store succeser!"

Kai Ewans begyndte også at pusle med hawaii-guitaren - "Valde, du må vise mig nogle af de klange . . .?" - han har

faktisk lært hawaii-guitar af mig. Der findes 21 forskellige opstemninger!

LBR: Annonceret som "Mr. Luvaun, The famous Hawaiian player" er Luvaun med i Scala Revyen 1919 - der det år hed "Takt og Tone", med premiére den 1. maj - i nummeret "Australien" sammen med Solveig Oderwald-Lander. Han blev et stykke tid i Danmark og introducerede brugen af steelguitar.

Derved blev han Eibergs store inspirator og lærer og er formentlig den direkte årsag til, at Eiberg skifter profession. Eiberg forlod slagterfaget i 1919 og må således have haft diverse løse (musik)bestillinger frem til den reelt professionelle/erhvervsmæssige musikaktivitet (*3a).

Iht. pianisten Carl Christensen spillede Eiberg i ca. 1920/21 på Hotel d'Angleterre med et band under eget navn, der indbefattede CC som pianist.

En af Luvauns plader

Segis Luvaun og frue sammen med teaterdirektør Carl Alstrup

Ifølge Billed-Bladet den 1. juni 1962, "Jazzens fødsel":

Eibergs "fætre" dannede et nyt band efter, at Eiberg blev professionel. Her fra venstre Tolderlund (senere musiker i USA), Kaj Nielsen (senere Kai Ewans), Peter Rasmussen og Kaj Malberg i Valby Langgade 1922. Hvorvidt der her er tale om en aktiv kvartet (måske det af Ewans dannede 'King Star Rag & Jazz Band'? som imidlertid også indbefattede en pianist, antagelig Osvald Carl Mogensén Sødring, født Kbh. 04.10.1890), står hen i det uvisse.

Bemærk, at Nielsen allerede anvender stilige gamacher. Tolderlund er iført kasket, som det senere blev mode blandt Chicago-kliken af hvide musikere i USA – men han havde også allerede været 'over there' første gang.

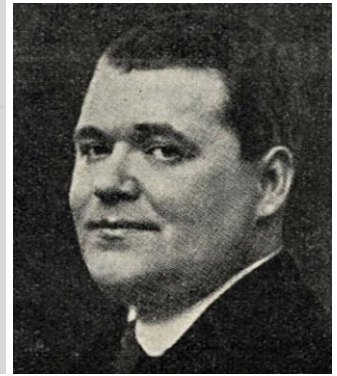
Mere detaljerede oplysninger: Uanset andre forhold er de elegante herrer hver især kun 16 år gamle! De to ejendomme i baggrunden er mod venstre Valby Langgade 6 og 10; personerne står dermed ud for indkørslen til Jesuskirken.

Jens Eugen Tolderlund, Mølle Allé 9/2., Valby. Født New York 16. april 1906. Instrument ukendt, hjemmeboende. Igen udvandret til New York den 18. august 1924; død sammesteds 14. april 1992. Søskende Howard (10.04.1908) og Elinor (26.11.1912).

Anthony Peter Kaj Nielsen, Mølle Allé 19/3., Valby. Født Hørsholm 10. april 1906. Instrument melodibanjo/hawaii-guitar, kontorassistent, hjemmeboende. Peter Christian Hans Rasmussen, Mølle Allé 22/st., Valby. Født Hørsholm 16. december 1906, Instrument melodibanjo/basun, hjemmeboende. Peter Rasmussen studerede 'slidetrombone/trækbassun', på det tidspunkt sjældent forekommende i forhold til ventilbasunen.

Ernst Kaj Malberg, Rughavevej 2/2., Valby. Født Frederiksberg 26. maj 1906. Instrument ukendt, hjemmeboende (*7).

Kai Ewans: Men så fik Valdemar Eiberg engagement og begyndte som professionel musiker med sin "dørklokke" i Café Østerbro sammen med en pianist ved navn Tegner og Carl Bigum, som også havde erhvervet sig en "dørklokke" - og derved sprængtes vor trio.

Eiberg medvirkede sent i 1920/tidligt i 1921 til dannelsen af den iflg. legenden tidligste ragtime-trio i Danmark.

Med den havde han sit første professionelle job i "Café Østerbro", Østerbrogade 140, København Ø., på banjo/hawaii-guitar sammen med Victor Cornelius (pno/voc) og Carl Bigum (bjo - tenorbanjo iflg. VE).

Ovenstående annonce er fra Aftenbladet den 26.3.1921.

"Café Østerbro" var beliggende overfor Jacob Erlandsensgade, men blev ret tidligt nedlagt.

LBR: Det er muligt, at Kai Ewans har ret, når han erindrer Louis Tegner som pianist i "Café Østerbro". Ifølge Carl Ludvig Bigums eget cv var HAN nemlig kapelmester for engagementet på "Café Østerbro" - fra 1920! Victor Cornelius kom først tilbage fra USA tidligt i 1921 - hvorfor der således må have været en anden pianist til at begynde med. Denne anden pianist kunne godt have været Tegner, idet han åbenbart har været en bekendt af Eiberg, som senere engagerer ham i anden sammenhæng.

Jeg har mange dejlige minder med Victor, men han ligger syg nu (1960, død 9. maj 1961) - stakkels menneske! Jeg sad jo sammen med ham i det allerførste orkester, som jeg lavede ude på Østerbro i "Café Østerbro". Der var han pianist og sang "Hvor går Robinson Crusoe hen med Fredag hver lørdag nat?" - hvor var den morsom, og der var ikke til at komme ind. Vi var 3, to mandolinbanjoer, og så fik den med ragtime. Alt det Victor spillede dér, det var begyndelsen. Sikken en succes. Det var i 1920 (sic - Cornelius var, som nævnt, først med fra 1921).

Efter grammofoonplader - med Paul Whiteman og Jack Hylton - lærte jeg mig jazz-instrumentering (*8).

LBR: Eiberg har i et senere interview tilbagedateret dette engagement til 1919 samt udtalt, at han spillede sax på det tidspunkt - givet en erindringsforskydning. I så fald ville han have været før Marno Sørensen, hvor Eiberg selv betoner, at de var samtidige. En yderligere afklaring er nødvendig:

For samtidige var Marno Sørensen og Eiberg ikke - idet f.eks. Marno Sørensen købte sin saxofon hos Musikhus Robert Kleinert (der på det tidspunkt kun havde det samme eksemplar) allerede tidligt i 1921 (han begyndte straks selvstudie-indøvning til et engagement med Robert Radford i Turistpavillonen i Glostrup kort efter) - og Knud Jensen ses på foto med saxofon i ca. december 1920 i "Wivel" med Marius Hansens orkester.

Marno Sørensen var fra foråret 1922 så velkendt som saxofonist, at tilbuddene begyndte at indløbe af sig selv. Han var samtidig så dygtig (meget veluddannet som musiker), at han kunne prima vista, spille klassisk, opera, operette- og balmusik. Som det ses på fotos, spillede Marno Sørensen saxofon til Sahara-udstillingen i november 1922 (fra kl. 10.00-22.00 og derefter til kl. 24.00 hos Kaj Julian Olsen på Hotel Kong Frederik) - han havde nu så meget at bestille på saxofon, at arbejdet nærmest blev uoverkommeligt.

Kai Ewans: Fra "Café Østerbro" kom Valdemar til at spille i "Café Sct. Pauli" på Amager og derfra til "Danas Have".

LBR: Den 10. januar 1922 bliver Eiberg medlem af Orkesterforeningen (indtegnet som janitshar med banjo som bi-instrument). Det kan udmærket tænkes, at det er engagementsskiftet fra "Café Østerbro" (hvor Bigum åbenbart stod som kapelmester) til "Restaurant Sct. Pauli" (hvor Eiberg formodentlig selv har måttet træde frem som kapelmester), der påkræver Eibergs indmeldelse i Orkesterforeningen. Imidlertid har engagementet i "Café Østerbro" åbenbart haft mindre bevågenhed ift. Orkesterforeningen, idet Bigum ikke blev medlem før den 27. oktober 1921, og Cornelius først den 16. april 1924. Cornelius kunne muligvis undslå sig, da der var andre og mere løse retningslinjer for sangere.

I så fald har Eiberg været engageret i "Sct. Pauli" fra 1. januar 1922. Besætningen kendes ikke umiddelbart, men kan have indbefattet Louis Tegner, piano. Eiberg, banjo. Albert Laurberg, trommer. Det vides heller ikke, hvornår kontrakten udløber, men i december 1922 har Eibergs gruppe engagement i "Café Danas Have" på Nørrebrogade 21 (senere nr. 11), og han omtales nu som kapelmester.

"Café Sct. Pauli" i de bazarlignende bygninger, Amagerbrogade 132 (gl. nr., senere ændret til nr. 62) v/restauratør C. Jensen, der havde indgang i sidebygningen i Ølandsgade – der reklameres med "Billard – Concert" på udhængsskiltet. Etablissementet rummede, lidt forvirrende, tillige en "Restaurant Sct. Pauli" v/restauratør J. N. Kruse. Begge disse foretagender lå i den bagerste del af bygningen ud mod haven med træerne.

Navnet fremstår som "St. Pauli" af facaden mod Amagerbrogade (en smør/margarine-forretning) og på postkortet.

Stedet kendt for "5-øres dans" i 1905 - nedrevet 1937, da 'Ølandshus' blev opført på grunden (hvor Leo Mathisen spillede i "Rest. Flagermusen" i 1942).

Den gamle bygning var fra 1819 med senere udvidelser: "Sct. Pauli" indrettet i beg. af 1900-tallet med baghuse og have.

For det første er det ikke dokumenteret, hvorvidt Eiberg blev engageret i caféen (hvad Ewans peger på) eller restauranten eller måske begge steder, og for det andet er det hidtil ikke lykkedes at finde nogen oplysninger om engagementet eller reelle fotos af etablissementet.

Til venstre for sporvognens strømførende ledningsnetstang ses de to tårnspej, der markerede hovedindgangen til "Sct. Pauli". Den høje hvide pæl med det vinkelrette skilt (der kunne rotere) synes også at reklamere for etablissementet. Hvorvidt navnet relaterer til Hamburgs navnkundige nattelivskvarter står hen i det uvisse.

På dette gamle postkort anes t.v., det ene spir over indgangen til Sct. Pauli – "jazz i hestevognenes tidsalder!"

Dette senest fundne foto, der tilfældigt viser Sct. Pauli-bygningens facade mod Amagerbrogade, er taget af Erik Johansen den 25. september 1932. Idet der tilsyneladende ikke findes direkte fotos af Sct. Pauli bebyggelsen, og heller ingen avisomtaler, er engagementet indhyllet i et vist myte-spin.

Så kom "Danas Have", hvor jeg fik saxofonen - det satte skub i det. I "Café Danas Have" spillede jeg med hr. Louis Tegner - han var fuldmægtig og har nu (1960) sit eget glasfirma - og så janitsharen Albert Laurberg, der stadig er medlem af Orkesterforeningen.

"Café Danas Have" lå i det smalle facadeindhug på Nørrebrogade 21 med gavlreklamen for Skotøjsmesse (i dag fyldt ud med nyt byggeri).

Café Danas Have

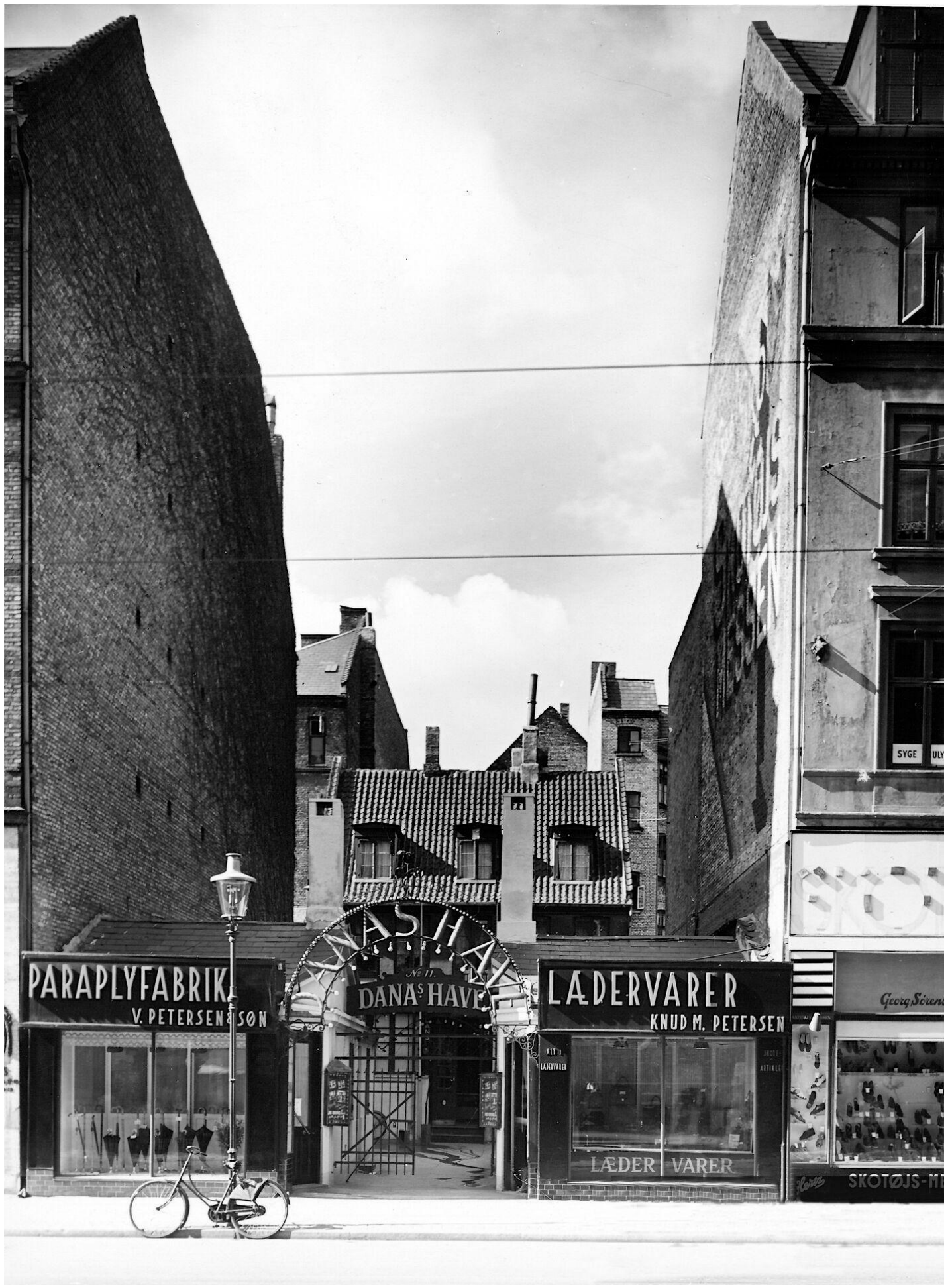
Nytaarsfest.

Tillader mig herved at anbefale det allerede Publikum velkendte Lokaler, som i Anledning af Aarskiftet er smukt udsmykket. Første Kl. Varer, billige Priser. **Eneste org. Jazz Jazz Orkester under Ledelse af Kapelmester V. E. Berg.**

Ny Vært! **Edv. W. E. Stendrup.** **Ny Vært!**

Nørrebrogade 21.
Telefon 7557.

Dette må være et senere billede end det foregående, idet Nørrebrogade nu er blevet asfalteret, ligesom 'Danas Have' har fået eget gade-indgangsparti. Samtidig har paraply- og læderforretningen moderniseret deres facader.

NOTE 1: Noter til kapitel 1 og 2:

*1: Valdemar Eiberg går lidt op i, at han er blevet omtalt som "barnevirtuos" på mundharpe. Denne omtale ses i Etalas "Dansk Jazz-Album" (tekst: Mogens Holmegaard Nielsen) fra 1944, og kan vist kun betragtes som forfatterens/forlagets egen salgsfremmende farvning af historien.

Det står helt uklart, hvordan tanten i Omaha kan have inspireret Valdemar Eiberg i retning af klarinetspillet.

*1a: Her er der allerede modstrid (med mundharmonika-udsagnet).

*2: Valdemar Eiberg var i arbejde som slagtersvend fra ca. sidst i 1914 til hen i 1919, formentlig også hos 'Berliner-Nielsen'.

'Alexanders Ragtime Band' blev ophavsrettighedsbeskyttet i 1911, så dette lyder sandsynligt.

Pianisten er måske Johannes Harald Lund, født i København den 30. november 1891, boende Gasværksvej 13/3, København V. Senere dukker en saxofonist Johannes Lund op ud af det blå (som sidst i 1920'erne bl.a. spiller med Charles Høeg og måske Carl Bigum i Tyskland) – hvorvidt det er samme person, er uvist.

'Café Sjælland' var beliggende Halmtorvet 7/kld/st. (= Kvægtorvsgade 1), København V. (restauratør C. F. Johansen). På 1. sal havde en kreaturhandler Nielsen kontor ...

Hjørnet af Halmtorvet/Kvægtorvsgade (overfor Kødbyen, som anes t.h.), hvor markisen formentlig skitserer 'Café Sjællands' udstrækning.

*2a. "Berliner-Nielsen" var hovedrig, creatureksportør, slagfærdig, tænkte kun i meget store tal, altid parat til spøg samt vanvittige og flyvske væddemål. Han tjente betydelige summer på dels at drive sin virksomhed med stor omsætning, dels på at udvide forretningsområderne til det meste af Europa længe før 1. verdenskrig, og dels på at levere dåsegullasch til krigsførende nationer – og var måske således en ægte 'gullaschbaron'. Til forskel fra mange andre, efterlod 'Berliner-Nielsen' sig imidlertid en betragtelig formue, og det sagdes om ham, at hans faglige anseelse og hæderlighed havde skabt formuen – ikke omvendt.

En dag trak "Berliner-Nielsen" sin tegnebog frem og sagde til Eiberg: "Kan du modsvare indholdet af denne indenfor én time, så er pengene dine?" - der var 1.500 kroner i kontanter. Eiberg gik ind på væddemålet og fór ind til Wilhelm Hansen i Gothersgade og lånte pengene på sit glatte ansigt. På vej tilbage skulle Eiberg foretage en samtale fra en telefonboks - et telefonbogsopslag bevirker, at kuerten med pengesedlerne ender nedenunder telefonbogen. Eiberg glemmer i skyndingen kuerten dér. Endnu i taxaen på vej mod Kødbyen opdager han forglemmelsen, må chokeret styrte retur og kan til alt held hive kuerten frem fra sit skjul under

armene på en telefonerende og konsterneret dame. Nielsen trak blot på skuldrene og overdrog Eiberg beløbet.

*3: "Dørklokkebanjoer": Disse var dobbeltstrengede (de to strenge stemt unisont) på hver tone, altså 4x2 strenge i alt. Når man anslog en tone på sådan en dobbeltstreng, blev klangen ekstra sprød og en anelse "kimende", og kunne derved minde om den ringelyd, som de gammeldags drejedørklokker gav fra sig.

*3a. Segis Luvaun (Juan Akoni) var en meget berejst Hawaii-pioner på ukulele og steel-guitar - oftest kun annonceret med sit efternavn. Han turnerede 1919-27 med gruppen "Birds of Paradise", indledningsvis til mange storbyer i USA, før han i august 1916 indspillede plader i London. I 1919-20 en Skandinavisk turné, derefter til Tyskland, og tilbage i England i efteråret 1925.

En anden af Luvauns elever var violinisten Harald Mortensen, der blev en habil udøver og indspillede for Polyphon omkring 1920 - altså noget tidligere påagtet end Eiberg selv.

*4: "Temptation Rag" fandtes i grammofonpladeindspilninger fra 1910 og "Maple Leaf Rag" (som banjo solo) fra 1907, medens "Russian Rag" imidlertid først findes i en enkelt indspilning fra 1920.

*5: "Alexanders Ragtime Band" var fremme mere almindeligt på grammofonplade omkring 1911-12, også i syd- og østeuropæiske indspilninger.

*6: De tidlige Whiteman plader fra 1920/21 blev i mange tilfælde udsendt af HMV (England) og udkom således i Europa/Danmark ret hurtigt efter indspilningstidspunktet.

*7: Jens Tolderlund kan ikke spores i amerikanske musiksammenhænge, og har derfor næppe medvirket på grammofonplader. Såvel Tolderlunds som Malbergs musikalske virke er gledet ud i mørket.

Mht. Hawaii-musik skal man ikke tage fejl af, at de tidlige akustiske Hawaii-bands kunne spille med et enormt drive og swingende beat, som imidlertid gik fløjten, da man gik over til at elektrificere instrumenterne. (Aflyt f.eks. Kalama's Quartet (som er en Quintet!) "Tu-Tu-E, Tu-Tu-Hoi" indspillet for Okeh 26. marts 1928, <https://www.youtube.com/watch?v=TL0OVvA1MrY>).

*8: Såvel Hylton (engelsk HMV/Zonophone) som Whiteman (amerikansk Victor/HMV) var i gang fra 1920/21 med grammofon-optagelser.

NOTE 2: Kilder/hjælp (dækker også kommende kapitler):

Aftenbladet

Axel Bendix Andersen, interview v/Allan Rasmussen

Berlingske Tidende

Trine Bertelsen, biografi "Marno Sørensen"

Billed-Bladet 1962 v/Palle Kiær Stephensen

Christian Bjerborg

B.T.

Kai Buschardt

Dansk Musiker Tidende

Den Danske Studentersangforening

Hans Ankjær Dreisig Jensen

Valdemar Eiberg, interview v/Erik Wiedemann

Valdemar Eiberg, kopi scrapbog v/John Gerlach Eiberg

Ekstrabladet

Kai Ewans, interview med EW den 16.5.1978 (KEs udtalelser kombineret af flere forskellige af hans udsagn samt tilrettet for tidsunøjagtigheder og derfor af og til svagt afvigende fra det nøjagtigt ordrette)

Mogens Holmegaard Nielsen/Dansk Jazz Album/Etala c. 1945

Kai Ewans, interview i JAZZ REVY

Fyns Frimærke Service

Vilhelm Gaaser, interview v/Erik Wiedemann

Det Humanistiske Forskningsråd v/Erik Wiedemann

JAZZ (juli 1935)

Roger D. Kinkle/"The Complete Encyclopedia of Popular Music and Jazz 1900-1950"/Arlington House 1974

Kraks Vejviser/Fagregister

Københavns Bymuseum

Karleric Liliedahl, "The Gramophone Co., Acoustic recordings in Scandinavia", SLB 2002

Otto Lington, "Jazz skal der til", Allers Forlag 1941
Tom Lord/Jazz Discography/www.lordisco.com
Einer Møller, "I festlige og farlige tider", Fremad Forlag 1957
Børge J. C. Møller, "Dansk Jazz Discography", Artum Musikforlag 1945
Nationaldiskoteket
Politiets Registerblade
Allan Rasmussen
Brian Rust, "American Dance Band Discography 1917-42", Arlington House 1975
Brian Rust, "Jazz and Ragtime Records 1897-1942", Storyville Publications & Co., 1982
Emil S foto, København
Gustav Sckerl, USA
Berthel Skjoldborg
Statsbiblioteket, Århus
Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv / Jan Jørgensens samling / fotos "Café Sct. Pauli" v/Flemming Lamberth
Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv / Erik Johansen foto 1932
Marno Sørensen, erindringer
Slægten Tolderlunds slægtstræ
'Ude og hjemme'/Berlingske Tidende Gravure Udgave, nr. 44, 1915
"Vore Herrer"
Jens Warny, interview v/Allan Rasmussen
Erik Wiedemann, "Jazz i Danmark", Gyldendal 1982
Erik Wiedemann, "Jazzpioneren herhjemme - på sporet af Valdemar Eiberg/Dansk jazzhistorie"
René Aagaard
www.norwayheritage.com/scandinavian-america-line-voyages.htm
www.ottolington.dk/lington/otto-text-1.pdf
books.google.dk/books/about/Den_danske_studentsangforenings_Amerik.html?id=YV6UQwAACAAJ&redir_esc=y
www.samlernet.dk/DFDS.html